

TARTALOM

Szövetségünk harmadik elnökségi ciklusáról 2

Zenei közéletünk

Gyüdi Sándort ismét a Szegedi Szimfonikus Zenekar igazgató-karnagyává választották 4

Le- és felépítés – pénzügyi fedezettel 7

Tiszteletjeggyel 8

Túl az életveszélyen 9

Postaládánkból 11

Ruzsonyi Béla nagybőgő-művész, zeneakadémiai tanár, az Operaház Zenekarának szólamvezetője 2001 novemberében ünnepelte 40 éves jubileumát 12

Ferencsik János-émlékj 14

A MÁV Szimfonikus Zenekar hangversenye a Budapesti Kongresszusi Központban, 2002. február 11-én 15

20 éves a Gödöllői Szimfonikus Zenekar 16

Kritika

Koncertkritika 17

Csajkouszkij-est Szegeden 19

Zenetörténet

Auer-iskola: Jascha Heifetz 20

Egészség

Felkészülés a szereplésre 33

Rejtvény

38

Programok

39

Szövetségünk harmadik elnökségi ciklusáról

Hasonlóan egy építkezéshez, ahol is a leglátványosabb műveletek – a semmiből kinövő, magasba törő falak felhúzója és annak a tetővel való megkoronázása – a mi életünkben is a leglátványosabb időszak az volt, amikor előzmények nélkül létrehoztunk egy szervezetet, megalkottuk célkitűzéseinket, és ezek mentén megpróbáltuk helyünket megtalálni a magyar zenei életben. De mint ahogyan az építkezések látványos szakaszai után is következnek a tekintet kevésbé magára vonó, de annál fontosabb munkák, és amikor kész az épület, akkor pedig a még fontosabb állagmegóvás, így Szövetségünk életében is elkövetkezett az az időszak, amikor kevésbé expanzív módon, de állandó feladatainkat folyamatosan teljesítve kellett erőt gyűjtenünk a további fennmaradásunkhoz és a lehetőség szerinti erősödésünkhöz.

Amikor már megvan az irány, és az évről-évre ismétlődő cselekvések visszatérő sora adja meg a szervezet tevékenységének mindennapi ritmusát, akkor már a hírdömpingben el-lankadó, már csak szenzációkra érzékeny figyelmünkkel nehezen tudjuk értékelni a megmaradásra, az elért eredmények megőrzésére tett kísérletek sikerességét.

Különösen akkor, amikor világunk tele van súlyos problémákkal, gyökeres változásokkal, szerepek cserélődnek, mindenki keresi új helyét, és a civil szervezetek legtöbbször légi üres térben mozogván keresi azokat a fogódzkodókat, amelyek megtalálásával talán nagyobb jelentőséget kaphat az a munka amelyet el akarnak végezni.

Sajnos korunk üzenete nem a civil szféra és nem az érdekvédelem erősödéséről szól. A globalizmus, a határok és nemzetek feletti termelési és értékesítési rendszer térhódítása olyan kihívásokat fogalmazott meg a zene területén is, amire még nincs megfelelő válaszunk. A legfejlettebb országokban sem tudják a munkavállalók megfelelően érvényesíteni érdekeiket a mindent elsöprő „üzleti” érdekekkel és az egyre nagyobb sztárkultusszal szemben...

Éppen ezért fontos időnként megállni, és számot vetni azzal amit tettünk, amit nem sikerült tennünk és újragondolni céljainkat.

Alapjaiban rengette meg a magyar zenei életet a Nemzeti Filharmonikus Zenekart érintő kormányzati döntés. Két év távlatából tisztán megállapítható, hány helyes és hány fölösleges döntés született, hány jó és hány elhibázott intézkedést hoztak, mi sikerült, mi nem. A nem kis zavart keltő, enyhén szólva a szakmai

ismeretek teljes hiányával küszködő, botrányos intézkedései miatt elhíresült miniszteri biztos csendes távozása mindenesetre azt bizonyítja, hogy nem volt a kinevezése egyértelmű siker-történet még a megbízók megítélése szerint sem. Úgy tűnik, mára a nagy viharok elülttek, az érdekeltek egy része belenyugodott sor-sába, bárhová is vetette az, egy másik része pedig levonva a tanulságokat, csendben próbálja azokat hasznosítani a mindennapi munkájában. Azonban – mint ahogyan azt előre láttuk – ezek az események nagy hatást gyakoroltak: gyakorolnak a magyar zenei életre, és, amennyiben a tanulságokat nem vonjuk le közösen, továbbá azokat nem hozzuk nyilvánosságra, akkor a téves döntések, a téves megoldások éppúgy etalonként fognak állni a hozzá nem értők előtt, mint a követendő példák.

A többi magyar zenekar lélegzetét visszafojtva figyelni azóta is, vajon mi az, ami a nagy átalakulás-sorozatból megragadja fenntartóik figyelmét. Akár a bérek 300%-os emelése, vagy inkább a nemzetközi vonatkozásban egyedülálló minősítési rendszer, avagy éppen a leépítési módja és aránya. Tény, hogy a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma megtartotta annyiban az ígéretét – ha úgy tetszik, az „ars poetica-ját” – hogy saját, illetőleg „nemzeti” címkével el látott együtteseit, intézményeit favorizálja, és ezen felül, az önkormányzati együttesek költségvetési támogatásainak automatizmusokkal szabályozott odaítélése után nem különösebben érdekli a magyar zenekultúra, avagy kulturális örökség egészébe éppúgy beletartozó összes többi zenekar. Igaz, az élet sodra mindegyiket más-más fenntartóhoz kapcsolta. A fenntartók pedig – kulturális felelősségük nem lévén – azt vesznek át a magyar zenekar-megreformálási próbálkozásokból, amit akarnak. A Matáv például a minőségi követelmény növelését a támogatások és a létszám lefaragásával, (ami némi-leg diszsonánsan cseng a jól ismert Matáv-szlogenel éppúgy, mint a Zenekar újságban egy éve megjelent „hogyan folytatódhat a Matáv Szimfonikus Zenekar sikertörténete?” című riporttal) a Magyar Rádió pedig sem ezt sem azt, legfeljebb azt a „szintentartást” aminek pozitív vetületeként ma már egy dinamikusan fejlődő ifjúsági zenekar második kürtöise is többet keres, mint a hajdan volt, mára kissé megtört fényében sütőkérező Rádiózenekar hasonló pozíciójú muzsikusa.

Mint ezt újságunkban is hírül adtuk, kezdeményezésünkre összejövetelt tartott a Szövet-

ZENEKAR

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSEGÉNEK, valamint a MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK ÉS TÁNCMŰVÉSZEK SZAKSZERVEZETÉNEK KÖZÖS lapja, a Nemzeti Kulturális Alapprogram és a NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTERIUMA támogatásával.

ALAPÍTÓTTA: POPA PÉTER

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTERIUMA

* Az interjúkban elhangzott véleményekkel és kijelentésekkel szerkesztőségünk nem feltétlenül azonosul. Észrevételeknek, helyesbítéseknek készséggel helyt adunk.

* A szerkesztőség címe: MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSEGE 1068 Budapest, Városligeti fasor 38. Telefon: 342-8927 – Fax: 322-5446 e-mail: zenekar@mail.datanet.hu www.hungorchestras.com

* Felelős kiadó és szerkesztő: **POPA PÉTER**

* **Nyomdai kivitelezés: PUBLIKTAS**
1021 Budapest, Tárogató út 26.
Telefon/fax: 200-7330
Felelős vezető: **A. Kft. ügyvezetője**
* ISSN: 1218-2702

ség Igazgatói Tagozata és a NKÖM illetékes osztályának vezetői. A fórum egyrészt nagyszerű alkalom volt arra, hogy tagzenekaraink vezetői és a szakszervezet képviselőiben szintén jelenlévő Gyimesi László főttkár közvetlenül előadhassák és megbeszéljék a szakági problémákat, elképzeléseket, másrészt viszont eklatánsan bizonyította az azóta eltelt időszakkal együtt, hogy nem annyira a Szövetség kezdeményező-készségével, illetve aktivitásával van probléma, mint inkább a másik fél fogadókészségével, továbbá a szakmát érintő problémák közös megoldására vonatkozó készségével. Az egyetlen kivételt a 2000. november 16-án megtartott egyeztető megbeszélés képezte, amelyről értesítetünk olvasóinkat is.

Ez indított bennünket arra, hogy pontosan felmérjük szervezetünk jelenlegi mozgási területét, és megkeressük azokat a lehetőségeket, amelyek kiaknázásával közelebb kerülünk kitűzött céljainkhoz.

Súlyos és állandó problémája zenekaraink többségének, – ezen belül is elsősorban a vidéki zenekaroknak – hogy kénytelenek reflektorfényen kívül tevékenykedni. Olyannyira mostohan bánnak velük a médiumok, – írott és elektronikus egyaránt – hogy nem csupán a társadalomban korábban elfoglalt és fokozatosan elvesztett rangjukat nem képesek még töredékében sem visszaszerezni, de visszajelzések nélkül képtelenek bekerülni az országos zenei vérkeringésbe, visszatérni a zenei köztudatba, nemes „versenyhelyzetbe” kerülni, hogy ezzel is növelhessék színvonalukat.

Miközben a magyar szimfonikus zenekaroknak közel a fele a vidéki nagyvárosokban működik, de annál jóval nagyobb területen végez zenei missziót, az országos lapok hasábjairól éppúgy hiányoznak, vagy aránytalanul keveset szerepelnek, mint a rádió-, és tv-adók műsoraiból. Pedig a reflektorfénybe állítás legalább annyira segítené e terület kilábalását a hátrányos helyzetéből, mint mennyire emelné színvonalukat a megméretetés és a jószándékú kritika, akár a zenei tárgyú lapokban, akár például a Magyar Rádió kritikai műsoraiban. Ezt szem előtt tartva kezdtük el tárgyalás sorozatainkat a Muzsika című lap szerkesztőivel éppúgy, mint a Magyar Rádió Bartók adójának fő-szerkesztőjével, illetőleg műsor-szerkesztőivel. Ma már – e tárgyalások eredményeképpen – magunk mögött tudhatunk az Új zenei újságban néhány elhangzott kritikát, a Szombathelyi Szimfonikusok a Bartók rádió Klubjában történő szereplését, továbbá a Magyar Nemzeti Galériai sorozat újraindítását a vidéki zenekarok preferáltabb részvételével, illetőleg vidéki felvételeket és közvetítéseket.

Nem lebecsülendő eredmény és példamutató összefogás áll mögöttes. A kritikusok honoráriu-

ma a Muzsikától, az útiköltség a Szövetségünk-től és a szálloda költsége pedig a programban részt vevő zenekaroktól származik. Nem feledvén, hogy hosszú távon nem feltétlenül feladatunk például a közszolgálati rádió, vagy lapunknál lényegesen jobb anyagi kondíciók között működő Muzsika támogatása, különösen nem az ismert szerény anyagi lehetőségeink tükrében, azonban számunkra minden befektetés megtérül, ha ez egy pozitív folyamat elindítását, a vidéki zenekaroknak az ország zenei vérkeringésébe való teljes jogú bekerülését segíti. Reményre ad okot a Magyar Rádió elnökének nyitottsága, hogy a következő évre kidolgozandó műsorterv kialakításánál figyelembe vegyék és hathatósan támogassák szövetségünk ajánlásait is – természetesen lehetőségeinkhez mért segítségnyújtásunk mellett.

Megnyugtató számunkra, hogy vannak olyan önkormányzatok, amelyek számítanak szakmai segítségünkre különböző pályázatok kiírásánál és elbírálásánál. Így ismét részt vettünk Debrecen és Szeged városának a helyi zenekar igazgatói, illetőleg igazgató karnagyi pályázatának kiértékelésében. Ugyanakkor sajnálatos, hogy Szombathely – ahol évek óta a legnagyobb viharok dúlnak a zenekar életében, és ahol a fenntartó a megye – nem igényel külső segítséget, szakmai tanácsot a zenekart lassan felörlő légbőr megnyugtató feloldása érdekében.

Szövetségünket minden erőfeszítése és eredménye ellenére könnyen érhetné a vád, hogy belterjes, hogy provinciális.

Ez szerencsére nem igaz.

Immáron kultúrtörténeti tény, hogy régióknak elsőként a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége lett teljes jogú tagja az európai előadóművészeti szövetségeket tömörítő szervezetnek, a PEARLE*-nek (Performing Arts Employers Associations Ligue Europe) és a Szimfonikus Zenekarok Nemzetközi Szövetségének, az International Allowance of Orchestras-nak (IAO).

E két nemzetközi szervezetbe történt tagfelvételünk annak idején nem kis kultúrdiplomáciai erőfeszítést követelt, ám Szövetségünk az elmúlt években számos elismerést aratva, eredményeket felmutatva bizonyította alkalmasságát, nem egy esetben kezdeményező-készségét a nemzetközi harcmezőkön is.

A PEARLE* 1997-es budapesti konferenciáját követően a korábbinál intenzívebben vettünk részt az EU-szintű – és ránk is váró – jogszabályok előkészítésében. A PEARLE* ENSZ-bizottságokkal tárgyaló küldöttségében a közgyűlés döntése értelmében helyet kapott szervezetünk képviselője is, de mi kezdeményeztük és szerveztük az IAO svéd elnökének magyarországi meghívását is.

Az EU-törvénykezés számtalan meglepetéssel szolgálhat a magyar zenekaroknak is. E

meglepetések számát igyekszünk csökkenteni a PEARLE*-ben folyamatosan kifejtett tevékenységünkkel.

A Brüsszel számára készített javaslatok, szakmai állásfoglalások, lobbyzások ügyiratai, a PEARLE* tevékenységének dokumentumai Szövetségünkkel bárki kívánságára hozzáférhetőek, betekinthetők.

Sikeres nemzetközi tevékenységünket egyetlen dolog veszélyezteti: a pénzügyi háttér úgyszólván teljes hiánya. Miután az első perctől kezdve nyilvánvaló volt, hogy saját költségvetésünkből nem tudjuk finanszírozni a repülőjegyek, szállodák, konferenciadíjak gyakran több-százezres költségeit, 1996 óta rendszerint a kulturális tárcát nyertük meg támogatónkul. Kérdés, hogy arra rendezkedjünk-e be, hogy a mindenkori Tárcá mindenkor finanszírozza a nemzetközi ügyeink intézése kapcsán felmerülő költségeket, vagy más forrás után nézünk.

Egy dolgot nem szabad felednünk: a magyar szimfonikus zenekarokat tömörítő szervezet – a mi szövetségünk –, a nemzetközi szakmai szervezetek megbecsült, aktív, saját érdekeit érvénytényezői képes tagja.

Történelmi hiba lenne élő, hasznos nemzetközi kapcsolatainkat elsorvasztani.

(Megbecsültségünkre egy apró példa: az Európai Előadóművészeti Szövetségek Ligája legutóbbi amszterdami ülésén az újonnan létrehozott Szimfonikus Zenekari Szekció két társelnökéül a Brit Zenekari Szövetség igazgatóját, Libby McNamara-t és a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének társelnökét, Kovács Gézát választotta meg a közgyűlés – egyhangúlag.)

Alapos okunk van feltételezni: jó úton járunk akkor, amikor nemzetközi kapcsolatainkban a magyar szimfonikus zenekarok és az egyetemes magyar kultúra érdekei mellett, európai-ként foglalunk állást.

Emlékezve az előző ciklust lezáró összefoglalóra és célmeghatározásra kijelenthetjük, hogy Szövetségünk a számára igencsak keskenyre szabott mezsgyén is tovább tudott haladni. Ugyan nem sikerült a szakmai nyugdíj kiterjesztése tekintetében az ismert körülmények miatt előre haladni, azonban sikerült különös hangsúlyt adni a szimfonikus zenekaroknak a köztudatba való minél erősebb beágyazásának. Nem sikerült az általános zenekari szabályozó rendszer megalkotására a kormányzat érdeklődését felkelteni, de erős kapcsolatrendszer ápolunk a külföldi szervezetekkel, és nem a miénk az a terület, amely az Európai Unióhoz való csatlakozási tárgyalások során nem bizonyul kompatibilisnek, ha csak nem a béreket vizsgáljuk, az pedig nem rajtunk múlik.

Popa Péter és Kovács Géza